ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.9.2005
COM(2005) 313 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Στρατολόγηση τρομοκρατών: καταπολέμηση των παραγόντων που συμβάλλουν στη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση

1. Εισαγωγη

«Βίαιη ριζοσπαστικοποίηση» είναι το φαινόμενο όπου άτομα ασπάζονται ορισμένες απόψεις, γνώμες και ιδέες που μπορεί να οδηγήσουν σε τρομοκρατικές ενέργειες, όπως αυτές ορίζοντ αι στο άρθρο 1 της απόφασης-πλαίσιο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας[1]. Οι πρόσφατ ες τρομοκρατικές επιθέσεις στο Λονδίνο, τον Ιούλιο 2005, και στη Μαδρίτη, τον Μάρτιο 2004, ενίσχυσαν τον κατά προτεραιότητα χειρισμό της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης ως μέρο υς μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά την διάσταση πρόληψη στην καταπολέμησ η της τρομοκρατίας.

Η καταπολέμηση της τρομοκρατίας, σε κάθε μορφή της και ανεξάρτητα από στόχους ή «ιδεο λογίες» που ισχυρίζεται ότι προβάλλει, αποτελεί επίσης ιδεολογικό αγώνα, διότι η τρομοκρατ ία κρύβει μέσα της δυνατότητες να υπονομεύσει τις απόλυτα θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊ κής Ένωσης. Αν και η Ευρώπη έχει γνωρίσει διάφορες μορφές τρομοκρατίας κατά την ιστορί α της, η κύρια απειλή σήμερα προέρχεται από τρομοκρατία που υπογραμμίζεται από την κατ αχρηστική ερμηνεία του Ισλάμ. Εντούτοις, πολλοί από τους παράγοντες που υποκινούν τη βί αιη ριζοσπαστικοποίηση και τα μέσα αποκατάστασης που εξετάζονται στην παρούσα ανακοί νωση ισχύουν για κάθε βίαιη ριζοσπαστικοποίηση, εθνικιστική, αναρχική, αυτονομιστική, ακ ροαριστερή ή ακροδεξιά.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση απορρίπτει κάθε βία και μίσος και δεν θα ανεχθεί ποτέ ούτε τον ρατσισ μό ούτε την ξενοφοβία σε οποιαδήποτε μορφή τους ή κατά οποιασδήποτε θρησκείας ή εθνότ ητας[2]. Όπως αναφέρεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων[3], η Ένωση εδράζεται στ ις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισό τητας και της αλληλεγγύης και ερείδεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίο υ. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η κρίσιμη ισορροπία μεταξύ των διαφόρων θεμελιωδών δικ αιωμάτων στον τομέα αυτό, ειδικότερα μεταξύ του δικαιώματος στη ζωή αφενός, και του δικ αιώματος στην ελευθερία έκφρασης και στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής αφετέρου. Η Ευρώ πη θα πρέπει να συνεχίσει να προαγάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου και να μη δεχθεί καμία μορφή σχετικισμού ως προς τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η τρομοκρατία σ υνιστά μια από τις σοβαρότερες παραβιάσεις των θεμελιωδών ελευθεριών, και κάθε επιχειρη ματολογία που αποπειράται να αιτιολογήσει ορισμένες βίαιες πρακτικές ως έκφραση της πολ υμορφίας πρέπει και αυτή να απορριφθεί άνευ ετέρου.

Το ενδιαφέρον επ' αυτού του θέματος έχει ενταθεί κατά τα τελευταία χρόνια. Αναμφισβήτητ α πρόκειται για ένα πολύ σύνθετο θέμα, χωρίς απλές απαντήσεις, το οποίο απαιτεί προσεκτικ ή, σώφρονα και μελετημένη προσέγγιση. Με την παρούσα ανακοίνωση, η Επιτροπή εκθέτει τ ις συνεχιζόμενες εργασίες της στον τομέα αυτό και προτείνει πιθανούς τρόπους με τους οποί

---

[1] Απόφαση-πλαίσιο 2002/457/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2002 για την καταπολέμηση της τρ ομοκρατίας. Το άρθρο 1 προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεωρ ούνται ως εγκλήματα τρομοκρατίας οι εκ προθέσεως πράξεις οι οποίες αναφέρονται σε εννέα ρητά ορι ζόμενα εγκλήματα, όπως αυτά ορίζονται από το εθνικό δίκαιο, και οι οποίες είναι δυνατόν, εκ της φύσ εως ή του συναφούς πλαισίου τους, να προσβάλλουν σοβαρά χώρα ή διεθνή οργανισμό, όταν ο δράστ ης τις διαπράττει με σκοπό να εκφοβίσει σοβαρά έναν πληθυσμό, ή να εξαναγκάσει αδικαιολόγητα τις δημόσιες αρχές ή ένα διεθνή οργανισμό να εκτελέσουν οποιαδήποτε πράξη ή να απόσχουν από την εκ τέλεσή της, ή να αποσταθεροποιήσει σοβαρά ή να καταστρέψει τις θεμελιώδεις πολιτικές, συνταγματι κές, οικονομικές ή κοινωνικές δομές μιας χώρας ή ενός διεθνούς οργανισμού.

[2] Άρθρο 13 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οδηγία 2000/43/ΕΚ της 29ης Ιουνίου 2000 περί εφ αρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής – ΕΕ L 180 της 19.7.2000, σελ. 22, και οδηγία 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για τ ην ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία – ΕΕ L 303 της 2.12.2000, σελ. 303.

[3] Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2000 – ΕΕ C 364 της 7.12.2000.

ους οι εργασίες σε διάφορους τομείς της αρμοδιότητάς της θα μπορούσαν να διοχετευτούν α ποτελεσματικότερα για να αντιμετωπιστεί το θέμα. Το παράρτημα στην ανακοίνωση παρέχει απλώς μια προκαταρκτική ανάλυση των πιθανών παραγόντων που συμβάλλουν στη βίαιη ριζ οσπαστικοποίηση και τη στρατολόγηση τρομοκρατών. Είναι βέβαιο ότι απαιτείται λεπτομερέ στερη έρευνα και ανάλυση στο εν λόγω φαινόμενο.

Όπως ζητήθηκε στο Πρόγραμμα της Χάγης[4], το παρόν έγγραφο είναι η πρώτη συμβολή της Επιτροπής στην ανάπτυξη μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (η πα ρουσίαση της οποίας από το Συμβούλιο προβλέπεται μέχρι το τέλος του 2005) για να αντιμετ ωπιστούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση και τη στρατολόγηση με σκοπό τρομοκρατικές ενέργειες. Οι δράσεις και οι συστάσεις που παρουσιάζονται στο παρόν έγγραφο αποτελούν συνδυασμό ήπιων μέτρων (π.χ. διαπολιτισμικές ανταλλαγές νέων) με σκ ληρά (π.χ. απαγόρευση δορυφορικών μεταδόσεων που ενθαρρύνουν την τρομοκρατία), και θ α πρέπει να θεωρηθούν ως συμπληρωματικές και υποστηρίζουσες τις τρέχουσες εθνικές προ σπάθειες. Εντούτοις, η Επιτροπή πιστεύει ότι η ΕΕ, με το φάσμα πολιτικών της σε διάφορους τομείς που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να αντιμετωπιστεί η βίαιη ριζοσπαστικοποίη ση, ευρίσκεται σε άριστη θέση ώστε να συγκεντρώσει και να διαδώσει σε ευρωπαϊκό επίπεδο τη σχετική εμπειρογνωμοσύνη που αποκτούν τα κράτη μέλη κατά την αντιμετώπιση αυτού τ ου προβλήματος.

Το παρόν έγγραφο δεν αποβλέπει στην εξέταση των πρωτοβουλιών της ποινικής νομοθεσίας βάσει του τίτλου VI της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση που υφίστανται ήδη, όπως π.χ. η ήδη θεσπισθείσα απόφαση-πλαίσιο για την τρομοκρατία ή η υπό συζήτηση πρόταση για απ όφαση-πλαίσιο σχετικά με τον ρατσισμό και την ξενοφοβία. Η εν λόγω πρόταση – και η Επιτ ροπή προτρέπει το Συμβούλιο να την εγκρίνει – αποσκοπεί να εξασφαλίσει την επιβολή ποινι κών κυρώσεων στα κράτη μέλη για τις εκ προθέσεως συμπεριφορές που εκφράζονται με πρά ξεις ρατσισμού ή ξενοφοβίας, ιδίως με την υποκίνηση βίας ή μίσους, δημόσιες προσβολές, τη ν ανοχή του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και τη συμμετοχή σε ρατσιστικές ή ξενόφοβες ομ άδες[5].

2. Ενισχυση των κοινοτικων πολιτικων για την αντιμετωπιση της βιαιησ ριζοσπασ τικοποιησησ

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανάπτυξη και η εφαρμογή ευρωπαϊκής στρατηγικής για τη βίαιη ριζ οσπαστικοποίηση απαιτεί κατ' ανάγκη συνεχή προσπάθεια και ότι τα προτεινόμενα στην παρ ούσα ανακοίνωση μέτρα, τόσο σε βραχυπρόθεσμο όσο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, δεν νο είται να έχουν εξαντλητικό χαρακτήρα. Στο μέλλον θα μπορούσαν να προταθούν και άλλα μέ τρα, ειδικότερα υπό το πρίσμα της καλύτερης γνώσης που θα αποκτηθεί επί του θέματος.

Οι βασικοί τομείς που απαιτούν άμεση προσοχή είναι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το Διαδί κτυο, η εκπαίδευση, η στράτευση των νέων, η απασχόληση, ο κοινωνικός αποκλεισμός και θ έματα σχετικά με την ενσωμάτωση, τις ίσες ευκαιρίες, τη μη δημιουργία διακρίσεων και τον διαπολιτισμικό διάλογο. Εξάλλου, για να αποκτηθούν περισσότερες γνώσεις στον τομέα αυτ ό, η Επιτροπή θα στηρίξει την πιο εκτεταμένη ανάλυση της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης που θα χρησιμεύσει ως βάση για την βελτίωση της εκπόνησης μελλοντικών πολιτικών. Τέλος, για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η διάσταση των εξωτερικών σχέσεων αποτελεί σ ημαντικότατη παράμετρο για μια μελλοντική στρατηγική της ΕΕ στον τομέα αυτό.

---

[4] «Το Πρόγραμμα της Χάγης – Ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ε Ε», που επικύρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Νοέμβριο 2004.

[5] Πρόταση για απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφο βίας COM(2001) 664; ΕΕ C 75 E της 26.3.2002.

2.1. Μέσα μαζικής ενημέρωσης

Σύμφωνα με την πρόσφατα θεσπισθείσα από την Επιτροπή απόφαση χρηματοδότησης για το πρώτο της πιλοτικό σχέδιο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας[6] («απόφαση χρηματοδότησης»), η Επιτροπή σχεδιάζει τη διοργάνωση προσεχώς διάσκεψης για τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν τα ΜΜΕ στη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση και την τρομοκρατία.

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία απαγορεύει ήδη την υποκίνηση μίσους σε ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές λόγω διαφορών φυλής, φύλου, θρησκείας ή εθνικότητας[7]. Αυτή η απαγόρευση αφορά και προγράμματα τρίτων χωρών (κυρίως μέσω δορυφορικής τηλεόρασης) αν χρησιμοποιούν συχνότητες, δυναμικό δορυφόρου ή ανοδική σύνδεση που ανήκει σε κράτος μέλος[8]. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή αυτών των κανόνων και οι πρόσφατες υποθέσεις απαγόρευσης της αναμετάδοσης διαύλων όπως ο Al-Manar ή ο Sahar-1 στην Ευρώπη[9] καταδεικνύουν την ικανοποιητική απόδοση της αποτελεσματικής εφαρμογής αυτών των μέτρων.

Με πρόσκληση της Επιτροπής, οι πρόεδροι των εθνικών ρυθμιστικών οργάνων στον τομέα της ραδιοτηλεόρασης συνήλθαν για πρώτη φορά τον Μάρτιο 2005 για να δώσουν μια πανευρωπαϊκή ώθηση στην καταπολέμηση της υποκίνησης μίσους μέσα από τις ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις. Οι πρόεδροι κατέληξαν σε συμφωνία επί συγκεκριμένων μέτρων που θα ενισχύσουν τη συνεργασία και τα οποία θα στηρίξει η Επιτροπή. Συμφώνησαν επίσης στην αμοιβαία και άμεση ανταλλαγή πληροφοριών χάρη στην καθιέρωση μιας ομάδας εργασίας και ενός περιορισμένης πρόσβασης βήματος στο Διαδίκτυο.

2.2. Το Διαδίκτυο

Η υποκίνηση τρομοκρατικών ενεργειών χαρακτηρίζεται ως εγκληματική ενέργεια από την ευρωπαϊκή απόφαση-πλαίσιο για την τρομοκρατία και η χρήση του Διαδικτύου για την υποκίνηση βίαιης ριζοσπαστικοποίησης ή ως μέσο στράτευσης τρομοκρατών είναι άκρως ανησυχητική λόγω της παγκόσμιας κάλυψης μέσω του Διαδικτύου, του χαρακτήρα πραγματικού χρόνου που διαθέτει και της αποτελεσματικότητάς του.

Ο στόχος να εξαλειφθεί η τρομοκρατική προπαγάνδα από το Διαδίκτυο μπορεί να ληφθεί κατ αλλήλως υπόψη στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο[10]. Το άρθρο 3 παράγραφοι 4 έως 6 καλύπτει τη δυνατότητα λήψεως ενδεδειγμένων μέτρων κατά της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης και της στράτευσης τρομοκρατών που γίνονται μέσω του Διαδικτύου. Η διάταξη αυτή προβλέπει αναλυτικά κάθε περίπτωση παρεκκλίσεων από τη ρήτρα της ελεύθερης κυκλοφορίας στην εσωτερική αγορά, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα κράτη μέλη για να λάβουν

---

6 Η εκδοθείσα στις 15 Σεπτεμβρίου 2005 απόφαση χρηματοδότησης της Επιτροπής για το πιλοτικό σχέδιο «Καταπολέμηση της τρομοκρατίας» ορίζει τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται να χορηγήσει τον προϋπολογισμό των 7 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο της αντιτρομοκρατικής πολιτικής της.

7 Άρθρο 22α της οδηγίας 97/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1997 για την τροποποίηση της οδηγίας 89/552/ΕΟΚ του Συμβουλίου για το συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την άσκηση τηλεοπτικών δραστηριοτήτων (Οδηγία «τηλεόραση χωρίς σύνορα»).

8 Άρθρο 2 παρ. 4 της οδηγίας "Τηλεόραση χωρίς σύνορα".

9 Η αναμετάδοση του Al-Manar σε όλα τα σχετικά κράτη μέλη της ΕΕ με δυναμικό δορυφόρου, και στη συγκεκριμένη περίπτωση στη Γαλλία (Eutelsat), τις Κάτω Χώρες (NSS) και την Ισπανία (Hispasat), έχει απαγορευθεί.

10 Οδηγία 2000/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2000 για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά («οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο») - ΕΕ L 178 της 17.7.2000, σελ. 1.

μέτρα, όπως ποινές ή δικαστικές εντολές, και να περιορίσουν την παροχή συγκεκριμένων με απευθείας σύνδεση υπηρεσιών από άλλο κράτος μέλος, εφόσον είναι αναγκαίο να προστατευ θούν ορισμένα συγκεκριμένα συμφέροντα δημόσιας τάξης, όπως πρόληψη, έρευνα, διαπίστω ση και δίωξη ποινικών αδικημάτων, στα οποία περιλαμβάνονται η προστασία των ανηλίκων και η καταπολέμηση της πρόκλησης μίσους λόγω φυλής, φύλου, θρησκείας ή εθνικότητας, κ αθώς και οι παραβιάσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας φυσικών προσώπων. Ως εκ τούτου, μπ ορούν να θεσπίζονται μέτρα κατά υπηρεσιών που παρέχονται παρανόμως στο πλαίσιο της τρ ομοκρατίας[11]. Το άρθρο 15 παράγραφος 2 της οδηγίας επιτρέπει στα κράτη μέλη να υποχρεώ νουν τους φορείς παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας να ενημερώνουν πάρα υτα τις αρμόδιες κρατικές αρχές για τυχόν υπόνοιες περί χορηγουμένων παρανόμων πληροφ οριών ή δραστηριοτήτων που επιχειρούν αποδέκτες των υπηρεσιών τους.

Εξάλλου, κάθε κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να εξασφαλίζει αποτελεσματική παρακολο ύθηση των φορέων παροχής υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στο έδαφός του, και να λα μβάνει τα αναγκαία, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, μέτρα για την πρόληψη εγκληματικών πράξεων. Η χρήση του Διαδικτύου σε σχέση με τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση θα συζητηθεί ε πίσης στο πλαίσιο της σύσκεψης της ομάδας εμπειρογνωμόνων για το ηλεκτρονικό εμπόριο που είναι προγραμματισμένη για τον Νοέμβριο 2005.

Επί πλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν από φορέα παροχής υπηρεσιών πρόσβαση ς και (απλής) μετάδοσης[12], καθώς και από φορέα παροχής αποθήκευσης σε κρυφή μνήμη (Caching)[13] και φιλοξενίας[14], να παύσει ή να προλάβει παράβαση[15]. Συγκεκριμένα, εθνικές δι καστικές και διοικητικές αρχές μπορούν να διατάξουν την απόσυρση παρανόμων πληροφορι ών ή να απαγορεύσουν την πρόσβαση σε αυτές, Επίσης, ορισμένοι φορείς ή αστυνομικές αρχ ές σε μερικά κράτη μέλη έχουν προβεί στην κατάρτιση «μαύρης λίστας», βάσει σαφών κριτη ρίων που καθορίζονται από το νόμο για τον χαρακτηρισμό περιεχομένου ως παρανόμου, προ κειμένου να βοηθήσουν τους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου να επισημάνουν δικτυακούς τ όπους με παράνομο περιεχόμενο (π.χ. παιδική πορνογραφία ή ρατσιστικό περιεχόμενο). Οι ε ν λόγω μαύρες λίστες χρησιμοποιούνται προαιρετικά από τους παρόχους υπηρεσιών Διαδικτ ύου. Αυτή η μορφή αυτορρυθμιστικής πρακτικής αποτελεί παράδειγμα που θα μπορούσε να μεταφερθεί στον χώρο της πρόληψης της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης και το οποίο θα μπορο ύσαν να ασκήσουν από κοινού τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να κάνουν ουσιαστική χρήση αυτών των δυνατοτήτω ν που παρέχονται από την οδηγία ώστε να αντιμετωπιστεί η βίαιη ριζοσπαστικοποίηση στην Ευρώπη. Δεδομένης της σημασίας να εξασφαλιστεί η λεπτή ισορροπία με τις αρχές της εσωτ ερικής αγοράς της εν λόγω οδηγίας, είναι σημαντική η ανταλλαγή των χρηστών πρακτικών κ αι εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να συγκεντρώσει τέτοιο υ είδους πρακτικές των κρατών μελών και να εξετάσει την ανάγκη έκδοσης εγγράφου καθοδ ήγησης.

2.3. Εκπαίδευση, στράτευση των νέων και ενεργός ευρωπαϊκή ιθαγένεια

---

[11] Ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχ ετικά με την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφοι 4 έως 6, της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο, σ τις χρηματοπιστοτικές υπηρεσίες - COM(2003) 259.

[12] Μέσα που ορίζονται στο άρθρο 12 παρ. 1 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο (απλή μετάδοση).

[13] Μέσα που ορίζονται στο άρθρο 13 παρ. 1 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

[14] Μέσα που ορίζονται στο άρθρο 14 παρ. 1 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

[15] Άρθρα 12 παρ. 3, 13 παρ. 2 και 14 παρ. 3 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Προγράμματα με στόχο τους νέους κατά την πλέον εύπλαστη ηλικία τους, αλλά και σε ηλικί α που είναι περισσότερο ευάλωτοι για να πέσουν θύματα ιδεών βίαιης ριζοσπαστικοποίησης, μπορεί να έχουν πολύ αποδοτικά αποτελέσματα. Η ενθάρρυνση της πολιτισμικής πολυμορφί ας και της ανοχής μπορεί να βοηθήσει στην ανακοπή της ανάπτυξης ιδεών βίαιης ριζοσπαστι κοποίησης.

Ένας από τους στόχους του προγράμματος «Νεολαία» είναι «να αναπτυχθεί η κατανόηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής ποικιλομορφίας της Ευρώπης καθώς και των θεμελιωδών κοινών α ξιών της, υποστηρίζοντας έτσι την προαγωγή του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την καταπολέμηση του ρατσισμού, του αντισημιτισμού και της ξενοφοβίας…». Η Ευρωπ αϊκή Επιτροπή μεριμνά ώστε αυτά τα θέματα να περιλαμβάνονται τακτικά στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για καινοτόμα σχέδια. Συνεπώς, το πρόγραμμα «Νεολαία» συμβάλλει ώστε να προλαμβάνεται η εμφύτευση της βίαιης συμπεριφοράς στους νέους.

Το πρόγραμμα «Πολιτισμός» επίσης χρηματοδοτεί δραστηριότητες που συνδέονται με την π ροαγωγή του διαπολιτισμικού διαλόγου καθώς και ενέργειες για την ενίσχυση της πολιτισμικ ής ποικιλομορφίας στην Ευρώπη με την ενθάρρύνση της κατανόησης των λαών από διάφορε ς χώρες. Η προαγωγή του διαπολιτισμικού διαλόγου θα αποτελέσει ένα από τους άξονες του προτεινόμενου νέου προγράμματος «Πολιτισμός 2007»[16].

Παράλληλα, η Επιτροπή διεξάγει πολλά έργα στο πλαίσιο του προγράμματος SOCRATES πο υ αφορούν την ανάπτυξη των εννοιών της ευρωπαϊκής ιθαγένειας και της διαπολιτισμικής κα τανόησης που δίνουν τη δυνατότητα σε άτομα από διαφορετικά περιβάλλοντα να μοιράζοντα ι την κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα η οποία οπωσδήποτε σέβεται και ενθαρρύνει την πολιτισμι κή ποικιλομορφία. Τα σχέδια αυτά εξετάζονται λεπτομερέστερα στο πλαίσιο των ενεργειών γ ια τη σχολική εκπαίδευση και την εκπαίδευση ενηλίκων του προγράμματος («Comenius» και «Grundtvig»). Ένας από τους στόχους των εν λόγω προγραμμάτων, συγκεκριμένα η προαγωγ ή της «διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης», συμβάλλει κατά διάφορους τρόπους στην αντιμε τώπιση της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης των περιθωριοποιημένων και δυσπρόσιτων ομάδων της κοινωνίας.

Η Επιτροπή παρουσίασε πρόσφατα πρόταση για τη θέσπιση νέου προγράμματος «Πολίτες γι α την Ευρώπη» με σκοπό την προώθηση της ενεργού συμμετοχής του ευρωπαίου πολίτη στα κοινά[17], και ένας από τους στόχους του είναι να βελτιωθεί η αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών, μέσα από τον σεβασμό και την ανάδειξη της πολιτισμικής πολυμορφίας, και την παράλληλη συμβολή στον διαπολιτισμικό διάλογο. Αν εγκριθεί το πρόγραμμα, η Έν ωση θα παράσχει χρηματοδοτική ενίσχυση για τη διοργάνωση εκδηλώσεων, τη δημιουργία δι κτύων και την ενθάρρυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών, κυρίως αναδεικνύοντας τις θε μελιώδεις αξίες και τα σημαντικότερα επιτεύγματα της Ευρώπης και με τον τρόπο αυτό συνει σφέροντας έμμεσα στην παράταξη ήπιων μέσων για την καταπολέμηση της βίαιης ριζοσπαστ ικοποίησης. Επί πλέον, η Επιτροπή εγκαινίασε διάλογο της κοινωνίας των πολιτών μεταξύ τη ς ΕΕ αφενός και των υποψήφιων χωρών αφετέρου με σκοπό την ενίσχυση της αμοιβαίας κατ ανόησης και την προσέγγιση πολιτών και διαφόρων πολιτισμών.

2.4. Ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης, διαπολιτισμικός διάλογος και διαθρησκευτικός

[16] Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμμ ατος Πολιτισμός 2007 (2007-2013) - COM(2004) 469 της 14.7.2004.

[17] Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμμ ατος «Πολίτες για την Ευρώπη» για την περίοδο 2007-2013 με σκοπό την προώθηση της ενεργού συμ μετοχής του ευρωπαίου πολίτη στα κοινά - COM(2005) 116 της 6.4.2005.

διάλογος

2.4.1. Ενσωμάτωση

Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν ενσωματωθεί επιτυχώς στα κ ράτη μέλη της ΕΕ. Εντούτοις, όπου η ενσωμάτωση αποτυγχάνει, μπορεί να προσφέρει εύφορ ο έδαφος για την ανάπτυξη της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης. Όπως αναπτύσσεται στο Παράρ τημα, η αποξένωση τόσο από την χώρα καταγωγής όσο και από τη χώρα υποδοχής μπορεί να δημιουργήσει προϋποθέσεις για ένα άτομο να αναζητήσει την έννοια της ταυτότητάς του και της αποδοχής του αλλού, όπως σε μια δυνατή ακραία ιδεολογία.

Οι πολιτικές ενσωμάτωσης, που είναι ανεξάρτητες πολιτικές με τους δικούς τους ειδικούς στ όχους, θα μπορούσαν να έχουν θετικά συνοδευτικά αποτελέσματα στην πρόληψη της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης. Η Επιτροπή έχει δεσμευθεί, στο πλαίσιο του προγράμματος της Χάγη ς, να ενεργήσει ώστε να προωθήσει δυναμικότερες πολιτικές ενσωμάτωσης των υπηκόων τρί των χωρών στα κράτη μέλη, με την εφαρμογή των κοινών βασικών αρχών για την ενσωμάτω ση που θεσπίστηκαν κατά το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων τον Νοέμ βριο 2004. Η Επιτροπή παρουσίασε τις προτάσεις της σε ανακοίνωση που εκδόθηκε τον Σεπτ έμβριο 2005[18]. Στο πλαίσιο των δημοσιονομικών προοπτικών 2007-2013, η Επιτροπή έχει επί σης προτείνει τη σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου για την ενσωμάτωση υπηκόων τρίτων χ ωρών που θα έχει σκοπό την κάλυψη των στοχοθετημένων ενεργειών στον εν λόγω τομέα.

Είναι αναγκαία μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ενσωμάτωση που θα περιλαμβάνει όχι μόνο πρόσβαση όλων των ομάδων στην αγορά εργασίας, αλλά και μέτρα που έχουν σχέση μ ε κοινωνικές, πολιτισμικές, θρησκευτικές, γλωσσικές και εθνοτικές διαφορές. Το δικαίωμα σ τη μη διακριτική μεταχείριση, όπως εξελίσσεται περαιτέρω στις κοινοτικές οδηγίες για την α παγόρευση των διακρίσεων[19], αποτελεί επίσης βασική πλευρά της ενσωμάτωσης. Αν και το 20% του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου αφιερώνεται ήδη στη βελτίωση των συνθηκών ίσ ης μεταχείρισης όσον αφορά την απασχόληση των μειονεκτικών ομάδων, άλλες πολιτικές, π ου πιθανόν να αποδειχτούν χρήσιμες, συνδέονται με την ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχ ών και συνοικιών και τη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτές, βελτιωμένες συνθήκες στέγασης, ενθάρρυνση της πρόσβασης στην εκπαίδευση και προστασία από τον κοινωνικό αποκλεισμό. Εξάλλου, πρωταρχικό στοιχείο για την πρόληψη της στρατολόγησης σε ριζοσπαστικές ομάδε ς αποτελεί μια ικανοποιητική ποιότητα ζωής και η διασφάλιση της προσωπικής συμμετοχής τ ων ατόμων στην κοινωνική ζωή.

2.4.2. Σχέση κράτους και θρησκευτικών κοινοτήτων

Ο διάλογος σπανίως είναι αυθόρμητος, ιδίως όταν αφορά σημαντικές αξίες και αρχές. Για το ν λόγο αυτό είναι αναγκαίο να βρεθεί καλύτερος τρόπος για την ανταλλαγή ιδεών και απόψε ων και να δημιουργηθεί μια μέθοδος επικοινωνίας χάρη στην οποία θα υπερβαίνονται οι φρα γμοί και θα αναπτύσσεται η κατανόηση των πολιτισμικών ποικιλομορφιών βάσει θρησκευτικ ών απόψεων (ιδίως όσον αφορά ριζοσπαστικές, ακραίες και φονταμενταλιστικές απόψεις). Α υτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση τόσο για την έναρξη ενός διαπολιτισμικού και διαθρησκευ τικού διαλόγου σε σταθερές βάσεις όσο και προς το γενικότερο συμφέρον.

---

[18] Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομι κή και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Κοινό πρόγραμμα για την ενσωμάτω ση – Πλαίσιο για την ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση - COM(2005) 389 της 1.9.2005.

[19] Οδηγία 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου και οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, βλ. παραπομπή αριθ. 2

Η ΕΕ σέβεται και δεν προδικάζει το σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο καθεστώς των εκκλησιών και των θρησκευτικών ενώσεων ή κοινοτήτων στα κράτη μέλη (Δήλωση αριθ. 11 στη συνθήκη του Άμστερνταμ). Αν και οι σχέσεις κρατών και θρησκευτικών κοινοτήτων δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα της Ένωσης, υπάρχει ωστόσο παράδοση διαλόγου μεταξύ Επιτροπής αφενός και θρησκειών, εκκλησιών και πεποιθήσεων αφετέρου. Η Επιτροπή εδώ και αρκετά χρόνια έχει συστήσει ένα ευρύ δίκτυο διαφόρων φορέων επαφής με πολλούς θρησκευτικούς και μη θρησκευτικούς εταίρους. Η Επιτροπή διοργανώνει τακτικά διασκέψεις, σενάρια και άλλου είδους συναντήσεις, προκειμένου να ενισχυθεί η αμοιβαία κατανόηση και να προαχθούν οι ευρωπαϊκές αξίες. Το 2003 έγινε συνδιάσκεψη των Υπουργών Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ με θέμα «Ο διαδογματικός διάλογος – παράγοντας κοινωνικής συνοχής στην Ευρώπη και μέσο ειρήνης στον χώρο της Μεσογείου»[20], σκοπός της οποίας ήταν να συζητηθεί η σύσταση ενός «ευρωπαϊκού βήματος για διαδογματικό διάλογο και διάλογο μεταξύ εκκλησιών και κυβερνήσεων». Για παράδειγμα, τον Φεβρουάριο 2004 διοργανώθηκε από την Επιτροπή συνδιάσκεψη για τον αντισημιτισμό, κατά την οποία επερρώθηκε η δέσμευση για την καταπολέμηση και την παρακολούθηση του αντισημιτισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Επιτροπή θα εξετάσει αυτές τις πρωτοβουλίες ώστε να συζητηθούν περαιτέρω εκείνες που θα μπορούσαν ενδεχομένως να συνδεθούν με τη ριζοσπαστικοποίηση.

2.4.3. Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου

Η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση ώστε να καθιερωθεί το 2008 ως Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου. Στόχος του εν λόγω Έτους θα είναι η ευαισθητοποίηση των Ευρωπαίων ως προς θέματα σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο, καθώς και η καλύτερη χρήση των κοινοτικών προγραμμάτων με σκοπό την προαγωγή των θετικών αξιών που απορρέουν από ένα τέτοιο διάλογο. Θέματα που θίγονται στην παρούσα ανακοίνωση θα μπορούσαν να αποτελέσουν το αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής σε εκδηλώσεις που θα τύχουν της στήριξης της Ένωσης κατά τη διάρκεια αυτού του Έτους.

2.5. Αρχές καταστολής και υπηρεσίες ασφαλείας

Θα πρέπει να μελετηθούν σχέδια που αφορούν τη στενότερη σχέση σε τοπικό επίπεδο αστυνομίας και αρχών καταστολής με νέους. Τα κράτη μέλη που ενθαρρύνουν την πρόσληψη ατόμων διαφορετικής προέλευσης θα πρέπει επίσης να προτρέψουν και άλλα κράτη μέλη να τα μιμηθούν μεταδίδοντας τις βέλτιστες πρακτικές τους, ακόμα και σε εκείνα τα κράτη μέλη που δεν αναγνωρίζουν επίσημα την ύπαρξη εθνοτικών μειονοτήτων. Αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει μέσο για την βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης και του σεβασμού μεταξύ των προσώπων αυτών σε όλα τα κράτη μέλη.

Στα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανάληψη περισσότερων προληπτικών εργασιών στον τομέα της αντιτρομοκρατίας, παράλληλα με την περαιτέρω συνεργασία σε επιχειρησιακό επίπεδο και σε επίπεδο πληροφόρησης και πολιτικής. Η Επιτροπή παροτρύνει τα κράτη μέλη που έχουν ήδη επιτύχει καλά αποτελέσματα να διαδώσουν την πείρα τους και τις βέλτιστες πρακτικές τους σε άλλα κράτη μέσω των δομών που διαθέτει η ΕΕ. Τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να συνεργάζονται με οργανισμούς όπως η Ευρωπόλ, ενώ ενθαρρύνεται ενεργά η συνεργασία τους με το κοινό Κέντρο Ανάλυσης Καταστάσεων (SitCen). Όσον αφορά τις πρωτοβουλίες πολιτικής, η Επιτροπή θα συγκεντρώσει και θα αξιολογήσει τις βέλτιστες πρακτικές των κρατών μελών και θα τις παγιώσει σε περιοδικές κατευθυντήριες οδηγίες για όλα τα κρ

20 Ρώμη, 30-31 Οκτωβρίου 2003

άτη μέλη.

2.6. Δίκτυα εμπειρογνωμόνων

Σύμφωνα με την πρόσφατα εκδοθείσα απόφαση χρηματοδότησης της Επιτροπής, η Επιτροπή θα χορηγήσει κονδύλια για τη σύσταση δικτύου εμπειρογνωμόνων για τη διάδοση ιδεών έρευνας και πολιτικής, το οποίο θα παρουσιάσει την προκαταρκτική συμβολή του ως προς τις γνώσεις για τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση κατά τις αρχές του 2006.

Η Επιτροπή θα προκηρύξει επίσης δημόσιο διαγωνισμό για ανάθεση μελετών στον τομέα αυτό που θα περιλαμβάνουν «κίνητρα και αποτρεπτικούς παράγοντες ως προς τη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση» και «κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που συμβάλλουν στη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση». Είναι πιθανό το πιλοτικό έργο να συνεχιστεί κατά το 2006. Τόσο το δίκτυο όσο και οι έρευνες θα συνεκτιμήσουν, μεταξύ άλλων, τις έρευνες που έχουν ολοκληρωθεί ή συνεχίζονται στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος-πλαίσιο για την έρευνα και άλλα ερευνητικά προγράμματα. Αυτή η συνεκτίμηση των σχετικών γνώσεων θα πρέπει επίσης να συνεχιστεί στο πρόγραμμα «Ασφάλεια και Προστασία των Ελευθεριών» για τις προσεχείς δημοσιονομικές προοπτικές και οι νέες έρευνες θα πρέπει να συνεχιστούν στο 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα.

2.7. Παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων

Η Επιτροπή συμβουλεύτηκε το Δίκτυο Ανεξάρτητων Εμπειρογνωμόνων για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα και απόκτησε ανάδραση υπό τη μορφή μελέτης[21] σχετικά με τη σχέση βίαιης ριζοσπαστικοποίησης και θεμελιωδών δικαιωμάτων εντός του νομοθετικού πλαισίου των κρατών μελών.

Η Επιτροπή θα αξιοποιήσει την πείρα του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (EUMC), σε τομείς όπως εμπειρίες των μεταναστών[22], ρατσιστική βία[23], και ισλαμοφοβία[24]. Η Επιτροπή θα ζητήσει επίσης από το EUMC να εκπονήσει μελέτες σχετικές με τις διάφορες εκδηλώσεις μίσους κατά των θεμελιωδών συνταγματικών αξιών της ΕΕ, όπως η ανεξιθρησκία και η ισότητα ανδρών και γυναικών. Εξάλλου, η μετατροπή του EUMC σε Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων θα διευρύνει τις δυνατότητες και τους τομείς παρέμβασης (π.χ. διάδραση αστυνομίας με διάφορες κοινότητες).

2.8. Εξωτερικές σχέσεις

Ο διάλογος με τις τρίτες χώρες και τους περιφερειακούς εταίρους και, όπου χρειάζεται, η τεχνική βοήθεια προς αυτούς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της προσέγγισής μας για την αντιμετώπιση της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών. Στο πλαίσιο της εξωτερικής της πολιτικής, η ΕΕ διαδραματίζει ενεργό ρόλο έστω και έμμεσα. Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη μαζί προσφέρουν τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή βοήθεια στον κόσμο, γεγονός το οποίο, παράλληλα με τον βασικό αναπτυξιακό ρόλο, συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των βασικών αιτίων της ανάδυσης της τρομοκρατίας. Η αναπτυξιακή βοήθεια μπορεί να σ

---

21 « Απαιτήσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου στο πλαίσιο των μέτρων πρόληψης της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης πιθανών τρομοκρατών» - Γνώμη αριθ. 3-2005, 23.8.2005: htpp://www.europa.eu.int/comm/justice_home/cgr_cd/index_fr.htm

22 Το EUMC ετοιμάζει επί του παρόντος έκθεση με θέμα «Εμπειρίες των μεταναστών από τον ρατσισμό και τις διακρίσεις».

23 Το EUMC παρουσίασε, τον Απρίλιο 2005, έκθεση με θέμα τη ρατσιστική βία στα 15 κράτη μέλη.

24 Το EUMC ετοιμάζει επί του παρόντος δύο εκθέσεις με αυτό το θέμα.

υμβάλλει στην υπονόμευση των βάσεων των τρομοκρατικών δικτύων και κινημάτων επικεντ ρώνοντας τους στόχους της στη μείωση των ανισοτήτων, τη στήριξη του εκδημοκρατισμού κ αι του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, παράλληλα προς ενέργειες που αποβλέπο υν στη χρηστή διακυβέρνηση, την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη μεταρρύθμιση των σ υστημάτων ασφάλειας.

Εξάλλου, πρέπει να ληφθούν μέτρα για να προληφθεί εγκαίρως το εύθραυστον πολιτειακών καταστάσεων, πριν δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της τρομοκρατίας. Η Κοινότητα θα επιταχύνει τη βοήθειά της για να στηρίξει τις προσπάθειες των εταίρων χωρ ών και των περιφερειακών οργανώσεων ώστε να ενισχυθούν τα συστήματα έγκαιρης προειδο ποίησης, η ανάπτυξη δυνατοτήτων σε επίπεδο διακυβέρνησης/θεσμών, και η προαγωγή της π ροστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έτσι ώστε να είναι δυνατή η αποτελεσματική αν άληψη προληπτικής δράσης. Θα βελτιώσει επίσης την ικανότητά της να αναγνωρίζει αμέσως τα πρώτα σημάδια ευθραυστότητας χάρη σε βελτιωμένες αναλύσεις, παρακολούθηση και εκτ ίμηση των δυσχερειών, της ευπάθειας και της ευθραυστότητας της πολιτειακής κατάστασης, από κοινού με άλλους δωρητές[25]. Αυτό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος μιας ολοκληρωμένης π ροσέγγισης για δράση στον τομέα της ασφάλειας και της ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (ΕΠΓ), τα σχέδια δράσης της ΕΕ με τις χώ ρες της Μεσογείου περιλαμβάνουν ορισμένα μέτρα κατά της ριζοσπαστικοποίησης. Σε διάφο ρες ευκαιρίες, κατά τη διάρκεια διμερών και περιφερειακών ανταλλαγών, έχουν εξεταστεί οι πιθανοί παράγοντες που συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση των πληθυσμών. Ο διάλογος αυτό μπορεί να γίνει λεπτομερέστερος στο πλαίσιο των ιδρυμάτων που δημιουργούνται από τις συμφωνίες σύνδεσης με τις χώρες της Μεσογείου.

Γενικότερα, υπάρχει ανάγκη να προαχθεί καλύτερα η διαπολιτισμική και διαθρησκευτική κατ ανόηση μεταξύ της Ευρώπης και των τρίτων χωρών, ειδικότερα εκείνων όπου η ισλαμική θρ ησκεία είναι το επικρατέστερο δόγμα. Δεδομένου ότι συχνά στόχος των τρομοκρατών είναι τ ο μετριοπαθές Ισλάμ, είναι σημαντικό να επιδιωχθεί η προσέγγιση με μετριοπαθή ισλαμικά κ αθεστώτα και οργανώσεις και η συνεργασία τους σε αντιτρομοκρατικές πολιτικές. Εξάλλου, η στήριξη σε μετριοπαθείς ισλαμικές ομάδες και μετριοπαθείς ισλαμικές απόψεις, τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό των εξτρεμιστικών θέσεων και ως εκ τούτου να μειώσει το πεδίο για τη στρατολόγηση τρομοκρατών.

Η Επιτροπή δίνει μεγαλύτερη σημασία στην ανάγκη καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξ ενοφοβίας κατά τη συνεργασία της με τις τρίτες χώρες στον τομέα των δικαιωμάτων του ανθ ρώπου, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στις χρηματοδοτικές προτεραιότητες που καθορίστηκ αν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθ ρώπου[26], ένα θεματικό μέσο συμπληρωματικό προς τον πολιτικό διάλογο και τις ανά χώρα στ ρατηγικές που έχουν συμφωνηθεί με τις κυβερνήσεις των εταίρων χωρών. Η ΕΕ θα μπορούσ ε να υιοθετήσει την ίδια προσέγγιση όσον αφορά την προώθηση στους άλλους των αξιών στι ς οποίες βασίζεται η ίδια, χωρίς όμως να επιβάλλει ορισμένα πρότυπα.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

---

[25] Βλ. επίσης COM(2005) 311 «Πρόταση κοινής δήλωσης του Συμβουλίου, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλί ου και της Επιτροπής για την Αναπτυξιακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Η ευρωπαϊκή συναίνε ση».

[26] Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου - έγγραφο προγραμματι σμού 2002-2004. Εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 20 Δεκεμβρίου 2001. http://europa.eu.int/comm/external_relations/human_rights/doc/eidhr02_04.htm

Με την παρούσα ανακοίνωση η Επιτροπή παρέχει την πρώτη της συνεισφορά σε μια στρατηγ ική της ΕΕ που ευρίσκεται σήμερα στο στάδιο της ανάπτυξης στον τομέα αυτό. Εξηγεί με πο ιο τρόπο διάφορες κοινοτικές πολιτικές θα πρέπει να τροχιοδρομηθούν ή να χρησιμοποιηθού ν καλύτερα, ώστε να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση πιθανών παραγόντων που οδηγούν στη βίαιη ριζοσπαστικοποίηση. Η Επιτροπή έχει επίγνωση του μακροπρόθεσμου χαρακτήρα αυτή ς της προσπάθειας και της ανάγκης βελτίωσης της προσέγγισης παράλληλα με την απόκτηση νέων γνώσεων επί του θέματος αυτού, και είναι αποφασισμένη να προβεί σε συμπλήρωση κα ι υποστήριξη των ενεργειών των κρατών μελών, των περιφερειών τους και των τοπικών διοικ ήσεών τους ώστε να συμβάλει στη δημιουργία δυσμενούς περιβάλλοντος για τη βίαιη ριζοσπ αστικοποίηση.

ANNEX

Introduction

Violent Radicalisation is defined under section 1, above. In order to understand its historical and psychological roots one needs to look at a wide range of movements, organisations and struggles, with political, religious, national and ethnic motivations, or combinations of these. Radicalisation has become a particular area of focus due to its link with combating terrorism. Europe has a long experience of fighting terrorism. Examples such as the ETA, the IRA and the Brigate Rosse come to mind. Terrorists under many guises and invoking different ideologies and motives have claimed victims in many Member States. The ideologies and propaganda have varied and included extremism of different types – whether from the extreme left or right, anarchist and religious or in many cases nationalist. All these groups have tried to terrorise democratic societies to concede political transformations by non-democratic means. While they sometimes invoked aspirations shared by wider parts of the population, the use of terrorism has always been rejected both by societies as a whole and by the very groups whose interests the groups purportedly sought to promote.

Terrorism is never legitimate. It therefore always attempts to justify itself by abusively referring to views, aspirations or beliefs which may, themselves, be legitimate and which it most often insidiously deforms. The Commission believes that there is no such thing as "Islamic terrorism", nor "catholic" nor "red" terrorism. None of the religions or democratic political choices of European citizens tolerates, let alone justifies, terrorism. The fact that some individuals unscrupulously attempt to justify their crimes in the name of a religion or an ideology cannot be allowed in any way and to any extent whatsoever to cast a shadow upon such a religion or ideology. Stating this fact clearly is, in the Commission's view, the first requirement for the Union in the fight against violent radicalisation.

In the recent past, terrorist groups, abusively claiming their legitimacy in the name of Islam, have been known to operate both within and outside Europe and often reasons for their acts are claimed to be related to political situations. Both military and civilians have been victims within Europe of terrorist attacks. Terrorist organisations are known to have had cells within Europe, long before the Madrid train attacks on 11 March 2004 or the London attacks of 7 July 2005. There are also alleged links between those who orchestrated the World Trade Centre and Pentagon attacks, and the Madrid attacks. To date, it appears that organisations are trans-national, logistically well organised and well-funded. Moreover, the range of nationalities involved in various stages of the sophisticated organisation of the attacks indicate how global such terrorist organisations have become and also indicates how those involved may be European citizens, whose motivations defy simplistic categorisation; not being socially-excluded, socio-economically disadvantaged, unemployed or living in deprived suburbs of large cities or inner-city housing estates, or from immigrant families.

It is important to remember that certain regional terrorist activities, such as attacks related to the Israel-Palestine conflict, are *not* necessarily linked to global networks and should not be automatically discussed together, or be seen to be carrying out "joined-up" terrorist acts together for one cause. The common "religious" denominator, and the actual religion itself, are often not the basis upon which attacks have been carried out. Small-scale organisations and groups across Member States advocate radical beliefs or encourage young people to take

social or political action against Islamophobia or perceived anti-Islamic politics. The same goes for radical beliefs (often voiced in verbally violent terms) against, for instance, immigration or globalisation. Not all the groups that express such beliefs carry out terrorist attacks. Those who do, however, often exist at local levels within Member States, as opposed to globally with sophisticated financing, sponsorship and planning. Terrorist organisations and networks rely on volunteers, logistical networks and funds from others who have raised money as they have similar views. They also have been known to deal in other areas of organised crime, in order to finance terrorism[27].

There is also a potential distinction between trans-national groups having funds and logistics, on the one hand, and local or independent groups able to conduct small-scale operations, on the other. This distinction is the ideological and operational influence exerted by organised groups on locally-based groups. The success recorded by the organised ones and their diffusion through the global information society is an incitement to actions for smaller groups.

1. Factors contributing to radicalisation

The reasons for becoming involved in groups which use terrorism against others as a way of expressing their ideas often stem from a combination of perceived or real injustice or exclusion. Focusing on fighting under a common political, religious, national or ethnic banner enables people to find affiliations with groups, and with these groups, carrying out acts of violence can become part of partaking in a cause. Other reasons can be found in the misinterpretation of writings or ideologies, or gaps between what one reads or has been told and the reality of ones contemporary social context.

On a more individual psychological level, not feeling accepted in society, feeling discriminated against and the resulting unwillingness even to try to identify with the values of the society in which one is living, can also lead to feelings of alienation or low self-esteem – a gap which might also be filled by making contact with the powerful ideals and purpose-driven motivations of certain groups or movements. Often the desire to engage with a particular locus of identity that represents one's opinions can be a powerful motivating force. The phenomenon is very much similar irrespective of the powerful ideal; be it neo-nazism, nationalist or separatist causes, social revolution or extreme interpretations of religions. It is clear that not all those who come into contact with radical groups will in turn become radical themselves. The number of people who actually try to commit terrorist acts of whatever nature or gravity is small. It is important to keep in mind that it is always possible for an individual to renounce violent radicalisation, and many do. A successful policy to combat violent radicalisation needs therefore to understand such processes, but never justify violence.

One needs to investigate the ease by which people come into contact with violent radical groups. Some come into contact with them when they go to university. Away from the familiar environment and support structures of friends and family they start to become aware of politics and pressure groups. Those looking for recruits often take advantage of this situation. Others find them and are influenced when they are surfing the internet, via entering chat rooms or reading inflammatory articles on websites, which encourage and motivate people into wanting to change situations of perceived injustice or inequality. Places of worship or political

[27] Communication to the Council and the European Parliament on the Prevention of and the Fight against Terrorist Financing - COM(2004) 700.

party/organisation cells can also be breeding grounds for terrorist recruitment, as in a similar way, they can become places where people become exposed to new ideas through sermons or lectures. Of those individuals who do become involved in groups or organisations, not all will then actually become ready to act on certain beliefs or opinions, or be influenced by what they hear and subsequently become involved in terrorist activities. It is the very small proportion of people who actually go from being radical to wanting to carry out terrorist acts that should be kept in mind during discussions on violent radicalisation. However, an awareness of the causes of the problem is important.

Those people who attempt to influence others into joining terrorist groups should also be investigated and fought with determination. The Commission is already working to find ways of preventing the financing of terrorism through charities and non-profit organisations.

The role of media is significant in this area in a number of ways. Firstly, some media – notably radio, satellite television and the internet - disseminate propaganda which contributes to violent radicalisation. Typically this conveys a reductionist and conspiratorial worldview where inequity and oppression are dominant and entire countries, religions or societies are depicted in a way which denies them human dignity and presents them as collectively guilty. Some form of self-regulation principle or possible code of conduct within the media might be beneficial.

Secondly, the media can play a role in facilitating recruitment into terrorist groups, by giving expression to terrorist views and organisations and facilitating the contact between radicalised individuals, e.g. via the internet.

Thirdly, the media have an influence in the way they inform the general public about terrorist acts. Terrorism exploits open societies and the media are the main vehicle through which it attempts to affect citizens and leaders alike. Journalists face the difficult responsibility of reconciling their duty to inform the public with the need not to facilitate the aims of terrorists. These concerns, which are not new, remain an issue of reflection within the profession. Moreover, if certain groups feel they are being targeted via the media, this might reinforce their desire to become hostile in return.

Investigating the means by which terrorist cells or networks develop today and maintain themselves - facilitated by global communications such as the internet and mobile phones - and what factors enable new recruits or volunteers to become involved are also areas for analysis investigated since the emergence of political terrorism in the 70's and the development of modern technologies. Based on this previous work and on detailed studies made by security forces of the radicalisation process of every suspected terrorist placed in custody, research must now turn to the development of new tools – both operational and legal – for those involved in the fight against this process. Such new tools, eg. the standard questionnaires developed by the G8 Practitioners group, should be used by law enforcement and security services to carry out a detailed study of the radicalisation process of every suspected terrorist placed in custody and to provide useful and comparable information to understand more precisely the factors intervening in the radicalisation process and terrorist recruitment.

Security services and police forces within the Member States have been studying the phenomenon of violent radicalisation concentrating on recruitment hotspots like prisons, religious centres and schools. We should therefore draw upon such expertise but at the same

time not limit ourselves to it.

2. Root Causes of Radicalisation

Precisely identifying the root causes of violent radicalisation is a very hard task and experts are only starting to understand the phenomenon. Violent radicalisation can often be a combination of an individual's *negative* feelings of exclusion, existing alongside *positive* mobilising feelings about becoming part of a group and taking action for change.

Social factors such as exclusion - perceived or real - are often partial reasons given for becoming prone to radical opinion or joining radical movements. It can be one's own perceptions of injustice or discrimination about one's situation that is seen to affect certain groups and that mobilises people into action.

Factors relating to exclusion, which can relate to being part of minority or immigrant groups – either individually or shared by the group with which one identifies or belongs to as a whole –can result in feelings of being discriminated against within the European societies in which people live. Similar feelings can also occur to those that feel their identity is threatened by immigration, globalisation or, in the case of separatists, insertion within wider, often undesired political societies.

Feelings of "belonging" and of identity are often fragmented and personal allegiances can cause confusion. For example, young people born to immigrant parents and brought up in Europe often have different expectations of the country in which they live from those of their parents. Many do not feel allegiance to their parents or grandparents' countries of origin, religion or cultural background, and thus can only really be part of the country where they have grown up and live, but yet they may sometimes encounter discrimination within these societies, often due to their cultural, linguistic, religious, national and physical differences.

All young children of whatever background want to "fit in" with others. It is only later on, as older teenagers, that feelings of wanting to rebel become more likely. The resulting alienation from both parental roots and country of origin and the society in which they live, can lead to a desire to identify with a more motivating or powerful locus of identity. It is this crisis of identity that can be seen as being a strong motivating force for many to become involved in organisations with strong beliefs who wish to avenge certain people or society in general, through terrorist acts.

Political beliefs, national, linguistic, religious identity and self expression, or combinations of the above, are often the motivating factors behind wanting to try to change the status quo. The sense of finding an identity and belonging can be stronger and more significant as a locus of difference, than simply inheriting an ethnic identity, or acquiring or being born into a citizenship especially for children who have had no personal or first-hand experience of their parents' country of origin. For some young people from Muslim immigrant families, Islam becomes something different from the Islam of their parents, and as they find out more about it, it becomes a positive and more accessible means of expression for an individual. Many of society's perceptions of immigrant Islam in Europe are cultural norms which have been taken from the countries of origin of immigrants, as opposed to the religion per se. For some

Muslims, the quest for a "pure" Islam is important and they do so by engaging with organisations and groups from which they feel they might learn new things.

It might be that a small percentage of these organisations take advantage of this and become fora for influencing young people. It is this false attribution of certain values and practices to Islam that creates negative stereotypes in the media and society about the religion, particularly since the attacks of 11 September 2001 in the U.S. This can contribute to negative stereotypes, thus fuelling grounds for attacks on Muslims on the one hand and exacerbating feelings of discrimination within Muslim communities on the other.

The quest for a pure, simple ideology might also be felt by those that feel left out of social and economic change. Individuals, particularly young people from poorer, or excluded backgrounds, may feel a strong attraction for the "certainties" of extreme (or anti-globalisation) ideologies, although of course it is not only individuals in these categories who are found to have turned to violent radicalisation.